

NORSK ETNOLOGISK GRANSKING

Emnenr. 6

Fylke: Vell - Ager

Tilleggsspørsmålnr.

Herad: Botike

Emne: Musikinstrumenter.

Bygdelag:

Oppskr. av: Høskuld Leune.

Gard: Leune

(adresse): Tisnes

G.nr. 23 Br.nr. 4.

A. Merk av om oppskrifta er etter eiga røynsle. for det mesteB. Eller om den er etter andre heimelsmenn: (ta også med alder, heimstad, yrke): *liddes!*

SVAR

Stort sett har du vist liten interesse for musik her i bygda, og man iebrenner merke her har neppe vært.

Jeg kan derfor bare gi noen korte riss av de som jeg kjenner til her ved kysten.

Det eldste og eneste er Fela. (Fela.) Den bruktes i kylløper i eldre tid.

Den siste spillemannen jeg minnes, var født 1794 og døde 1880. Han hadde spill i over 100 kylløper, både i bygda og uten bygda.

Fela hans er i Oslo i Faculten til Sani- ketsgeni B. Tescher, chr. Garnisons sykehuset, Oslo (Det var adr. antkr. 1900, om det er den samme man vil jeg ikke.)

Barna til spillemannen (Abjörn Huen) tok fela fra ham, da han ble gammel og selgte den for det ^{var} skyld å bruke den.

De beste spillemenn var dog fanten me: Ros- mus og Peder Vardel. De kunne legge fela på bordet og den spilte selv, forbakte de gamle.

Det var vist dette som gjorde at Fela rundt 1870 ble avløst av ketspillet. Det var synd, for når fela kunne spille selv, måtte det

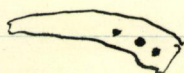
var funderen som sol i den. De første træ-
spil var små, enkelte kom og killede 5-10
kr. Det var længe før de blev 100-500 kr. kom
i brug; men nu er disse også i retning.

De blev brugt i krydderier, men ellers var det
helt uorden men om søndag, som der
nu er spillet på kærspillet.

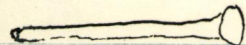
Fra den Fela var Salmotikon også kjendt.
Det var aengangskalet lærer, som havde den
med sig og lodde lærerne, som nu var lærerne.
De var med de streg, hestehårerne og 4 linie-
aler for de forskellige skaler. Nu har iindtænkt
lærerne igen begyndt med Fela og nu saloner
dikon er nu næppe i brug nu.

Salmotikonet var helt med en lærer-
streg, men der var enkelte heimegjorte og
en flak fjøl med 2 strege, den ene kortere
end den anden. De spilles også med heste-
hårerne. Der er næppe nogen og den igen nu,
men jeg så et i Stavanger for en 40 år siden
kammer som alle det her Nils Haukland
og var vaktman på Bjergsted. Han er død
men hans slekt har det næppe endnu.

De Larm instrumenter var Rammeluren i brug
til at jage Bjørn og andre store vilt fra
Kulstokken. Den var 1 til 1,5 alen lang, og
træn og vikle med bjørkesnor. Den brugtes
og gjættene og mølle klædes med valer, når
der skulde bruges. De så ud så:

Larmhorn.

Lur.

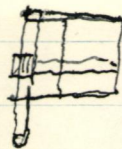
Fruken Roumeluen var det "Luhoduet" som
gjeterne alltid måtte ha. Det var et Bark-
Kehorn, firklemt med 3 fingerbullen, til
å variere tonen med og mange var med-
re i det å blåse på Luhodu.

Det var et vers om dette. Bjørnen sa:
"Badmugrås å Pipelåt, de ble så med
fr mit åyra."

Roumeluen, han jaga meg a Lanne, å
Barkkehorne vil eg iekje høyra."

Et annet utrop som gjeteren mye brukte
var SKradlå - en firkantet grind med et
håndtak. I grinden var en lyd og flos
bjørnepis innfelt, som ga en skallende lyd
når den ble sol i søng. Håndtaket var
på midten innspått med 6-8 riller, som
ga lyden, når den rolvdes rundt.

Den sa ut over så:

Tilslut kan nevnes selje = og rannepiper, som
kanne skar til, så snart, korken løsnet. Og så
å rannepiper er et halmskå med en tung ved mun-
stykket; men det var vant om å få ramme til
å skjan til slike, for da kan det regne og det
var nok en itkke vilde ha på rammet.

Det er i korbud. Had jeg vel om de
spillepiper, som har vært bruket her i bygda.

21 1948.

Trond Lunde.